

Gorzów Wlkp., 19 października 2018 r.

PS-VIII.431.14.2018.AFlo

Pani
Jolanta Szatkowska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Nowej Soli

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zmianami), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz.1477) - zespół kontrolny w składzie:

1. Anna Florczak - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 159-1/2018 z dnia 27 lipca 2018 r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
2. Sylwia Czujko- Bury – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 159-2/2018 z dnia 27 lipca 2018 r. – członek Zespołu kontrolnego

przeprowadził w dniu **21 sierpnia 2018 r.** kontrolę problemową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Soli, ul. Moniuszki 3, 67-100 Nowa Sól. Zakresem kontroli objęto sposób realizacji zadań gminy, wynikających z cytowanej ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kontrola obejmowała okres od dnia 02.01.2017r. do dnia 20.08.2018r. Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli. Dokonano wpisu do książki kontroli.

Akta kontroli:1-13

Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Jolanty Szatkowskiej, Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Soli, która również udzielała wyjaśnień podczas kontroli.

W szczególności ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Opracowywanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
4. Realizację zadań asystenta rodziny, określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Zgodnie z informacją pisemną pani Jolanty Szatkowskiej Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 21.08.2018 r., na terenie gminy Nowa Sól na dzień kontroli funkcjonowały 3 rodziny ze zdiagnozowaną bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W ramach prowadzonych czynności kontrolnych dokonano analizy dokumentacji wszystkich wskazanych 3 rodzin (* wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330).), z czego dzieci z 1 rodziny (* wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330).) przebywają w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Dodatkowo dokonano analizy dokumentacji 1 rodziny, której dziecko przebywa w spokrewnionej rodzinie zastępczej (* wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)).

W grupie badanych rodzin przebywało na dzień kontroli 7 dzieci, których dokumentację przebadano (* wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)). Pozostałe dzieci przebywały:

- 2 dzieci umieszczone w placówce opiekuńczo- wychowawczej (* wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)),
- 1 dziecko w rodzinie zastępczej (* wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)).

Akta kontroli:183-320

Ocena skontrolowanej działalności

1. Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny

Jak ustalono w toku kontroli Gmina Nowa Sól w okresie objętym kontrolą posiadała opracowany i przyjęty do realizacji:

- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól na lata 2013-2018, przyjęty uchwałą Nr XXXV/1196/2013 Rady Gminy w Nowej Soli z dnia 26 czerwca 2013 r., którego okres obowiązywania opiewa na 6 lat, zamiast na 3 lata, co jest niezgodne z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2017 rok.

Akta kontroli:14-30

W celu oceny zapisów programu z zadaniami gminy, określonymi w cytowanej ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dokonano analizy jakościowej Programu Wspierania Rodziny oraz sprawozdania z realizacji tego programu za rok 2017.

W art. 176 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustawodawca określił zadania własne gminy. Należą do nich oprócz opracowania i realizacji gminnych programów wspierania rodziny m.in.: tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci oraz tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny i współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Akta kontroli: 14-30

Zasady ogólne Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2018, przyjętego uchwałą Nr XXXV/196/2013 Rady Gminy w Nowej Soli z dnia 26 czerwca 2013 r. określają:

- podmiotowość rodziny, ochrona praw rodziny i dziecka,
- pierwszeństwo prawa dziecka do życia w zdrowej rodzinie,
- kompleksowość działań podmiotów publicznych i niepublicznych w działaniach na rzecz rodzin,
- pierwszeństwo dziecka do ochrony i praw- zwłaszcza niepełnosprawnego oraz zagrożonego ubóstwem, deprawacją, degradacją społeczną,
- edukacja podstawowym warunkiem rozwoju jednostkowego i zbiorowego- priorytet dla rozwoju indywidualnego potencjału i zdolności każdego dziecka,
- profilaktyka przed interwencją w rozwiązywaniu problemów rodziny i młodego pokolenia, preferowanie, promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą, opartych na subsydiarności, elastyczności, kompleksowości, efektywności, ciągłości i różnorodności form działania,
- wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych.

Główne cele Programu to:

- poprawa jakości życia, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin,
- przeciwdziałanie stanom grożącym degradacją społeczną, bezradnością społeczną,
- kompensowanie deficytów zdrowotnych, edukacyjnych, społecznych i materialnych rodzin i dzieci,
- promowanie zdrowego stylu życia,
- integracja podmiotów stanowiących bezpośrednie otoczenie wychowawcze dziecka oraz

prewencja, redukcja, likwidacja czynników dezorganizujących środowisko wychowawcze dzieci i młodzieży,

- rozwijanie środowiska społecznego sprzyjającego wyzwaniu potencjału intelektualnego, twórczego, organizacyjnego i społecznego ludzi młodych,
- ochrona dzieci i młodzieży przed porzuceniem, zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami, deprawacją, wykołajaniem oraz przestępczością.

Priorytety Programu:

- eliminowanie czynników sprzyjających wykluczeniu rodzin,
- rozwój programów ochrony zdrowia dzieci i młodzieży,
- tworzenie infrastruktury instytucjonalno- organizacyjnej i finansowej wspierającej programy integracji międzypokoleniowej, włączenie w życie społeczności dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ludzi młodych z deficytami edukacyjno- wychowawczymi i nieprzystosowanych społecznie, tworzenie zintegrowanych programów przeciwdziałania przemocy, wykołajania i przestępczości i młodego pokolenia.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowej Soli nie posiada jasno sprecyzowanych celów szczegółowych. Posiada zakres zainteresowań jego działalności, który został podzielony na 7 obszarów: funkcjonowanie rodziny, położenie materialne rodziny, edukacja, wychowanie, sport, rekreacja i wypoczynek, zdrowie i sprawność, bezpieczeństwo i patologie.

Każdy z obszarów posiada minimum 2 cele operacyjne oraz przypisane do nich zadania.

W programie nie uwzględniono 6 zadań własnych gminy wymienionych w art. 176 ww. ustawy tj.:

- 1) tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, organizowanie szkoleń dla rodzin wspierających, finansowania podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 2) zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- 3) organizowania szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- 4) prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnianie w nich miejsc dla dzieci,
- 5) finansowania kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 6) współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

W celu zbadania sposobów realizacji ww. celów Gminnego Programu, analizie poddano roczne „Sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2017 rok”, składane przez wójta gminy, zgodnie z art. 179 ust. 1 ww. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Sprawozdanie za 2017 rok sporządzono odnosząc się do zawartych w art. 176 ww. ustawy zadań własnych gminy. Jak wynika ze sprawozdania w 2017 r., pomocą społeczną w różnych formach ogółem objętych było 165 rodzin. Główne powody udzielania pomocy to: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm, przemoc, itp. W 2017 roku z tych powodów pomocy udzielono 61 rodzinom, a w nich 129 osobom. W tej grupie klientów znajdowały się rodziny wielodzietne oraz niepełne, niektóre objęte nadzorem lub dozorem kuratorskim. Do 8 rodzin przeżywających różne trudności skierowano asystenta rodziny. W rodzinach tych pozostawało 25 dzieci. Z zadań własnych gminy w 2017 roku realizowane były:

- opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny, jednakże z niewłaściwym okresem obowiązywania tj. na okres 5 lat a nie jak mówią obowiązujące przepisy na 3 lata;
- finansowanie i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej;
- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej;
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zamieszkałego na terenie gminy.

Na podstawie „Sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej za 2017 rok” stwierdzono, że nie ujęto wszystkich zadań gminy, co może oznaczać, że zadania te nie były realizowane zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tj. :

- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
- finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

W sprawozdaniu za 2017 r. nie uwzględniono potrzeb na rok 2018 związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny.

Na 10 zadań określonych w ustawie jako zadania własne gminy gmina Nowa Sól realizowała 7 zadań, co stanowi 70 % i jest uchybieniem.

W kontrolowanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na nieuwzględnieniu w Gminnym Programie na lata 2013-2018 sześciu zadań stanowiących zadania własne gminy tj.:

- niezgodne określenie okresu obowiązywania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sól,
- tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, organizowanie szkoleń dla rodzin wspierających, finansowania podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- organizowania szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnianie w nich miejsc dla dzieci,
- finansowania kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające, współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym

Akta kontroli: 14-30

2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego

1) Zapewnienie dzieciom opieki w placówkach wsparcia dziennego

Z informacji zawartych w protokole ustnych wyjaśnień złożonych w dniu przeprowadzania kontroli oraz ze sprawozdań z działalności świetlic socjoterapeutycznych na terenie Gminy Nowa Sól wynika, że na terenie Gminy Nowa Sól w okresie objętym kontrolą funkcjonowało 6 świetlice socjoterapeutycznych (Lipiany, Stany, Nowe Żabno, Lubiecin, Dąbrowa, Kielcz). Zgodnie z informacją udzieloną na stronie internetowej¹ na dzień przeprowadzania kontroli funkcjonowały 2 świetlice (Lipiany i Stany), gdyż do pozostałych 4 świetlic trwa nabór pracowników. Zajęcia w świetlicach prowadzone są w godzinach popołudniowych, w formie zajęć grupowych wychowawczych, edukacyjnych i terapeutycznych w oparciu o kryterium wieku dzieci i młodzieży z uwzględnieniem ich potrzeb rozwojowych. Dzieci mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań, aktywnie spędzają czas wolny podczas zorganizowanych zabaw czy spotkań okolicznościowych. Podstawowym zadaniem świetlic jest profilaktyka oraz wczesne wykrywanie zaburzeń. Większość uczestników zajęć stanowią uczniowie szkół podstawowych w szczególności klas zintegrowanych. Świetlice są na bieżąco remontowane, doposażane w niezbędne środki. Pracownicy świetlic ściśle współpracują z rodzicami oraz asystentami rodziny. W okresie objętym kontrolą z zajęć świetlicowych korzystało do 85 dzieci.

¹(<http://www.biuletyn.net/ntbin/start.asp?podmiot=gminanowasol/&strona=14&typ=podmenu&typmenu=14&menu=124&id=138&str=1>)

2) Kwalifikacje asystenta rodziny

W okresie objętym kontrolą Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Soli zatrudniał 2 asystentów rodziny (* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*) z czego:

- asystent rodziny (* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*) w wymiarze pracy na ½ etatu, na czas określony (do 31.01.2019 r.),

- asystent rodziny (* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*) w wymiarze pracy na ½ etatu, od 01.02.2018 r. na czas nieświadczenia pracy przez zatrudnionego asystenta rodziny (* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*), której nieobecność jest usprawiedliwiona i w wyniku przebywania na zasiłku macierzyńskim.

Na zatrudnienie asystenta rodziny w 2017 r. oraz w 2018 r. jednostka kontrolowana uzyskała dofinansowanie w ramach programu MRPiPS „Asystent i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017”.

W celu ustalenia czy asystenci rodziny spełniają wymagania kwalifikacyjne, określone w art. 12 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, sprawdzono ich akta osobowe. W wyniku analizy ustalono, że asystent rodziny * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* posiada wymagane kwalifikacje, tj. posiada ukończone studia licencjackie na kierunku pedagogika, w specjalności pedagogika resocjalizacyjna i terapia pedagogiczna (* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*) oraz studia magisterskie na kierunku pedagogika w specjalności resocjalizacja z poradnictwem specjalistycznym (* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*). Natomiast otrzymana dokumentacja dotycząca asystenta rodziny * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* wskazuje, że osoba ta posiada dyplom ukończonych studiów licencjackich na kierunku administracja w specjalności administracji publicznej (* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*) oraz informację z dnia 29.01.2018 r. o powołaniu do pełnienia funkcji kuratora społecznego w Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującym Orzeczenia w Sprawach Rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Nowej Soli. W otrzymanej dokumentacji nie odnaleziono informacji o odbytym szkoleniu z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną, ani o ukończeniu studiów podyplomowych, obejmującymi zakres

programowy szkolenia, określony na podstawie ust. 3 , brakowało też informacji o odbyciu co najmniej rocznego stażu pracy z dziećmi lub rodziną.

W związku z tym uznano, że asystent rodziny zatrudniony na zastępstwo nie posiada pełnych kwalifikacji, określonych w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. B ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, co istotne uchybienie.

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku wymaganych kwalifikacji przez asystenta rodziny zatrudnionego na zastępstwo, określonych w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Akta kontroli:143-176

3) uczestnictwo asystenta w szkoleniach podnoszących kwalifikacje

W toku kontroli zbadano również kwestię podnoszenia kompetencji zawodowych asystentów rodziny. Zatrudnieni asystenci rodziny w kontrolowanym okresie uczestniczyli w szkoleniach tj. asystent rodziny * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* posiada zaświadczenie z dnia 24.04.2017 r. o uczestnictwie w szkoleniu “Procedury Obowiązujące w Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych” (Profilaktyka KIER). Asystent rodziny * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* również posiada zaświadczenie z dnia 22.01.2017 r. o uczestnictwie w szkoleniu “Współpraca asystenta rodziny z pracownikiem socjalnym” (Profilaktyka KIER).

Nie stwierdzono uchybień w tym obszarze.

Akta kontroli:143-176

4) Liczba rodzin pod opieką asystenta

Dokonując analizy w przedmiocie zachowania limitu rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, wzięto pod uwagę dane zawarte w sprawozdaniach rzeczowo finansowych, które wskazują, że w okresie objętym kontrolą - to jest: w I półroczu 2017 r. pod opieką asystenta było 7 rodzin; w na koniec II półrocza 2017 r. – 7 rodzin i na koniec I półrocza 2018 r. – 8 rodzin. W rodzinach objętych opieką asystenta było 18 dzieci (według stanu na dzień 30.06.2018 r.). Według przekazanego w dniu przeprowadzania kontroli wykazu rodzin, z którymi pracował asystent rodziny wynika, że na dzień 30.06.2018 r. jego wsparciem objętych było 9 rodzin z 21 dziećmi. Według wyjaśnień Kierownika Ośrodka powstała niejasność analizowanych danych, polegająca na rozbieżność wykazywanej liczby rodzin, wynikała z faktu zmiany miejsca pobytu jednej z rodzin. Kontrolujący wskazują na konieczność zwiększenia uważności podczas sporządzania sprawozdań. Natomiast na dzień kontroli został zachowany ustawowy wymóg, dotyczący liczby rodzin, z którymi asystent rodziny prowadzi pracę, określony w art. 15 ust. 4 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gdyż asystent rodziny pod swoją opieką miał 8 rodzin w których wychowywało się 18 dzieci. Praca z rodziną odbywa się w ich miejscu zamieszkania.

5) wsparcie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

Jak wynika ze sprawozdania MRPiPS-3 za 2017 rok w gminie Nowa Sól na koniec 2017 r. funkcjonowały 3 rodziny ze stwierdzoną bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Zgodnie ze “Sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu wspierania i systemu pieczy zastępczej za 2017 rok” wszystkie rodziny, w których stwierdzono występowanie bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych objęte były pracą socjalną. Jak wskazuje dokumentacja, sytuacja każdej z rodzin była badana przez pracownika socjalnego i w przypadku stwierdzenia konieczności wsparcia rodziny poprzez działania asystenta pracownik socjalny wnioskował do kierownika OPS o jego przydzielenie. Z informacji uzyskanych w dniu przeprowadzania kontroli i zawartych w wykazie rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny wynika, że w okresie objętym kontrolą to jest: w I półroczu 2018 r. pod opieką asystenta było 14 rodzin. Z 5 rodzinami zakończył współpracę, w tym z 3 rodzinami ze względu na osiągnięcie celów oraz z 2 rodzinami ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę. Na dzień 30.06.2018 r. asystent rodziny współpracował z 9 rodzinami, w których wychowywało się 21 dzieci.

Zgodnie z art. 11 ust. 2-4 ww. ustawy wszystkie rodziny, w stosunku do których pracownik socjalny wnioskował o przydzielenie asystenta takie wsparcie otrzymały. Praca z rodziną dokumentowana jest w formie kart pracy asystenta rodziny. Dokument oprócz podstawowych danych osobowych rodziny i asystenta posiada wykaz dat, miejsca kontaktu z rodziną, krótki opis podjętych działań, liczby godzin poświęconych rodzinie oraz podpis rodziny. Dokumentacja pracy z rodziną uzupełniana jest notatkami służbowymi, które opisują zaistniałą sytuację rodziny. Jak wynika z ustaleń kontroli, asystent rodziny posiada wiedzę odnośnie rodzin, z którymi pracuje. Badana dokumentacja wskazuje na poszukiwanie odpowiednich i adekwatnych do potrzeb rodziny działań.

Nie stwierdzono uchybień odnośnie liczby rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wspieranych przez gminę.

Akta kontroli:31-49;177-178;195-196;248-249

6) Wsparcie rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem

Na terenie gminy funkcjonują 2 rodziny zobowiązane do współpracy z asystentem przez Sąd. Na dzień przeprowadzania kontroli żadna z nich nie współpracowała z asystentem rodziny, gdyż z rodziną M.P. z uwagi na osiągnięcie zamierzonych celów współpracę zakończono. Dokumentację tej rodziny poddano analizie w niniejszym protokole. Z drugą rodziną współpracę zakończono z uwagi na zmianę jej miejsca zamieszkania.

Nie stwierdzono uchybień odnośnie liczby rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem, którym zapewniono wsparcie asystenta rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

7) Plan pracy z rodziną i jego modyfikacja

Zgodnie z przepisami (art. 15 ust. 1 pkt 15) cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań asystenta rodziny należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym oraz dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku.

Jak wynika z ustaleń kontroli, arkusz planu pracy z rodziną zawiera podstawowe dane rodziny oraz asystenta pracującego z rodziną oraz datę jego sporządzenia. W planie nie określono na jaki czas dokument obowiązuje. Określono natomiast cel główny, cele szczegółowe (długoterminowe), efekty oraz działania krótkoterminowe z określonym terminem. Dokument posiada wyznaczone miejsca na podpisy asystenta rodziny, pracownika socjalnego oraz rodziny, której dokument dotyczy. W toku kontroli analizie poddano dokumentację 4 spośród 8 rodzin, które objęte były asystenturą. W stosunku do 3 rodzin asystent zakończył współpracę, w tym z jedną uwagi na osiągnięcie celu (M.P.) oraz z dwiema z uwagi na brak współpracy oraz odebranie władzy rodzicielskiej (* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*). W dokumentacji dwóch ostatnich rodzin nie prowadzono pracy na rzecz reintegracji z rodzicami biologicznymi, w dokumentacji nie odnaleziono planów. Dodatkowo dokumentacja dot. rodziny * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* nie posiada informacji o sytuacji prawnej dziecka.

Po analizie udostępnionej kontrolującym dokumentacji rodzin stwierdzono, że trudno jednoznacznie określić czy działania asystenta były adekwatne do potrzeb rodzin, z uwagi na ogólny i nieprecyzyjny sposób formułowania celów, np.: rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* (5 dzieci)- dokumentacja posiada plan pracy z rodziną z dnia 14.12.2017 r., którego głównym celem jest: pomoc w wypełnianiu poprawnie funkcji opiekuńczo- wychowawczej, gdzie za cele szczegółowe przyjęto: kontrolowanie realizacji obowiązku szkolnego przez małoletnich oraz kontrolowanie sytuacji bytowej i materialnej rodziny. Zdaniem kontrolujących cel główny i cele szczegółowe nie spełniają wymogów metodycznych, które zdaniem kontrolujących powinny być skonkretyzowane, mierzalne, osiągalne, istotne oraz określone w czasie (konceptcja formułowania celów SMART). W celu uniknięcia nieprawidłowości zaleca się zasięgnięcie do rekomendowanych materiałów wydanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w zakresie asystentury rodziny np. Izabeli Krasiejko pt. "Rekomendacje metodyczne i organizacyjne".

Plan pracy z rodziną * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* (3 dzieci) z dnia 22.12.2017 r., którego za główny cel uznano: poprawę warunków mieszkaniowych oraz leczenie z uzależnienia p. * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* oraz cele

szczegółowe to: pomoc w uzyskaniu mieszkania socjalnego, pomoc w poprawie warunków mieszkaniowych, leczenie uzależnienia od alkoholu, wskazywanie poprawnych metod wychowawczych odnoszą się jedynie do zadań asystenta rodziny.

Przyjęte plany nie posiadają określonego okresu obowiązywania, jak również nie były modyfikowane. Plan dotyczący rodziny * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* posiadał określony zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych rodzin, jednak terminy ich realizacji (zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) określone zostały niewłaściwie cyt. „natychmiast” i wymagają korekty. Plan zawiera również określone efekty, które są sformułowane prawidłowo. Plan pracy z rodziną dotyczący rodziny * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* jest niekompletny, brakuje jednej strony, która zawiera obszary dotyczące sformułowania efektów, działań z terminami oraz podpisów osób współpracujących na rzecz poprawy sytuacji rodziny.

W toku analizy 2 przedłożonych planów pracy z rodziną ustalono, że żaden nie ma modyfikacji, co stanowi 100% badanych planów. Ponadto w tych planach cele zostały określone w sposób nieprecyzyjny, nieadekwatny do głównego problemu rodziny (100%). W jednym planie terminy realizacji działań określono nieprecyzyjnie. Posiada on również podpisy: osoby sporządzającej-asystenta rodziny, pracownika socjalnego oraz rodziny. W drugim planie nie można dokonać analizy odnośnie terminów działań czy złożonych podpisów gdyż jest on niekompletny.

W ocenie kontrolujących plany pracy z rodziną sporządzane przez asystenta wymagają większej staranności i uwagi, tak aby plany były kompletne a ich określony cel główny, cele szczegółowe oraz działania były adekwatne do trudności występujących we wspierającej rodzinie.

W kontrolowanym zakresie stwierdzono istotne uchybienia polegające na:

- *braku planu pracy z rodziną lub jego kompletności;*
- *braku właściwego określenia terminowości na jaki okres plan pracy z rodziną będzie obowiązywać;*
- *braku modyfikacji planów pracy z rodziną.*

Akta kontroli:208; 254-255

8) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny

Śród 4 rodzin, których dokumentację analizowano w trakcie kontroli 2 rodziny (* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*) współpracują z asystentem rodziny na tyle długo, by możliwe było dokonanie oceny, o której mowa w art.15 ust. 1 pkt 15 cytowanej ustawy. Ocena sytuacji rodzin dokonywana winna być systematycznie, jednak nie rzadziej niż co pół roku, we współpracy z pracownikiem socjalnym i po zasięgnięciu opinii kuratora, jeśli został rodzinie przypisany. Kontrolujący podczas

badania dokumentacji ustalili, że arkusz oceny sytuacji rodziny zawiera podstawowe dane rodziny objętej wsparciem, dane asystenta rodziny oraz datę sporządzenia oceny. Ponadto dokument podzielony jest na cztery obszary:

- 1) obraz aktualnej sytuacji z perspektywy członków rodziny,
- 2) oczekiwania i potrzeby rodziny,
- 3) informacje o rodzinie zebrane od innych pracowników służb społecznych, sąsiadów, dalszej rodziny, itp.,
- 4) ocena asystenta rodziny, zakończona podpisem osoby sporządzającej.

W toku analizy przedstawionej dokumentacji dwóch rodzin okresowa ocena sytuacji rodziny w okresie objętym kontrolą została dokonana: rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) - 14.02.2017 r., 14.12.2017 r.* oraz * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) - 22.12.2017 r.* Dokumenty te nie posiadają informacji za jaki okres jest ona dokonywana. Opisy ww. obszarów są wąskie, nie uwzględniają wszystkich efektów działań współpracy rodziny z asystentem, które mają na celu wzmocnienie lub nabycie prawidłowych umiejętności opiekuńczo- wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego oraz umiejętności społecznego funkcjonowania. Powyższe oceny nie zostały dokonane terminowo zgodnie z przepisami. Dokumentacja ww. rodziny zawiera również dwa dokumenty pt. „sprawozdanie z pracy asystenta rodziny z rodziną” (rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330). - czerwiec 2017 i 2018 oraz * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) - czerwiec 2017 r. i kwiecień 2018 r.*). Dokument oprócz podstawowych danych osobowych rodziny i asystenta podzielony został na obszary: opis sytuacji rodziny przed objęciem asystenturą; cele współpracy z rodziną- cele szczegółowe; zadania wykonane w rodzinie w okresie; wnioski i uwagi oraz podpis sporządzającego. Zawartość dokumentu również nie uwzględniają wszystkich efektów działań współpracy rodziny z asystentem, które mają na celu wzmocnienie lub nabycie prawidłowych umiejętności opiekuńczo- wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego oraz umiejętności społecznego funkcjonowania.

Biorąc pod uwagę powyższe dokumenty należy zauważyć, iż są one sporządzane naprzemiennie, zachowując ustawową terminowość odnośnie sporządzania okresowej oceny funkcjonowania rodziny. Według kontrolujących należy podjąć działania w zakresie opracowania i przyjęcia do stosowania wzorów wymaganych ustawowo dokumentów pracy z rodziną. Wskazane byłoby korzystanie z rekomendowanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej materiałów metodycznych i organizacyjnych. Dzięki takiemu rozwiązaniu zgromadzona dokumentacja pracy z rodziną będzie przejrzysta, np.: ocena okresowa sytuacji rodziny - powinna

zawierać opis problemów i zasobów, jakie zmiany zaszły w rodzinie, opis osiągniętych efektów.

W kontrolowanym obszarze stwierdzono uchybienia polegające na:

- *nie zachowaniu wymaganego ustawowo terminu sporządzania okresowej oceny sytuacji rodziny;*
- *stosowaniu w nazwach dokumentów różnej nomenklatury niezgodnej z przepisami.*

Akta kontroli: 199-205;250-253

9) Poradnictwo specjalistyczne.

Zgodnie z wyjaśnieniami kierownika zapisanymi w protokole ustnych wyjaśnień w dniu przeprowadzenia kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Soli, rodziny z terenu Gminy Nowa Sól mają możliwość skorzystania z nieodpłatnych porad prawnych w każdą pierwszą i третią środę miesiąca. Do protokołu załączono listę instytucji z terenu Gminy Nowa Sól udzielających rodziną potrzebującym informacji, porad oraz wsparcia specjalistycznego w tym: psychologicznego, terapeutycznego oraz prawnego. Instytucje wskazywane przez pracowników Gminnego Ośrodka to między innymi: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i ich Rodzin, Nowosolska Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień, Poradnia Profilaktyczno- Konsultacyjna MONAR, Stowarzyszenie Relacja, Nowosolskie Stowarzyszenie Ludzi Działających Na Rzecz Trzeźwości w Polsce Klub „Ogniwo”, Nowosolskie Stowarzyszenie „Klub Abstynenta Odrodzenie” i inne. Zgodnie z notatką asystenta rodziny z dnia 19.09.2018 r. rodziny korzystające z poradnictwa specjalistycznego są rodzinami dysfunkcyjnymi, w których głównym problemem jest nadużywanie alkoholu. Podopieczni po ocenie sytuacji przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są poddawani opinii specjalistów i na podstawie oceny kierowani na terapię, a w razie bezskuteczności leczenia pracownicy OPS-u występują z wnioskiem do sądu o wgląd w sytuację rodziny. Ponadto podopieczni w ramach procedury „Niebieskiej Karty” mają możliwość uczestniczenia w warsztatach dotyczących przemocy w rodzinie organizowanych przez PCPR w Nowej Soli. Pomimo motywowania do spotkań i zachęcania do współpracy z instytucjami pomocowymi klienci niechętnie korzystają z takiej formy wsparcia argumentując swoją bierną postawę brakiem środków na dojazdy oraz nieodpowiednimi godzinami spotkań.

Spośród 4 rodzin, których dokumentację badano, 3 rodziny były kierowane i motywował przez asystent rodziny do podjęcia działań w celu pokonania trudności tj.:

- rodzina * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) – objęta była działaniami związanymi z prowadzeniem procedury „Niebieskiej karty” oraz zgłoszona była do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Soli;

- rodzina * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) - zgłoszona była do Gminnej Komisji Rozwiązywania

Problemów Alkoholowych w Nowej Soli, mimo wielu podejmowanych przez asystenta rodziny prób przekonania do podjęcia zalecanej terapii psychologicznej (po opuszczeniu szpitala psychiatrycznego najstarszej córki) matka i jej córka nie wyraziły zgody na jakąkolwiek terapię. Ponadto z otrzymanej dokumentacji stwierdzono, że asystent rodziny wskazywał i motywował rodzinę do skorzystania ze wsparcia specjalistycznego w zakresie zdrowotnym oraz pedagogicznym;

- rodzina * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) – członek rodziny zgłoszony został do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Soli, podjął terapią uzależnienia od alkoholu, asystent rodziny wskazywał i motywował rodzinę do skorzystania ze wsparcia specjalistycznego w zakresie zdrowotnym.

W badanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: 50-56;183-275

10) Rodziny wspierające

Jak wynika ze sprawozdań rzeczowo – finansowych, rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny składanych przez wójta radzie gminy, na terenie gminy nie funkcjonują rodziny wspierające. Jak wynika z wyjaśnień ustnych kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Soli, przyjętych do protokołu w dniu przeprowadzania kontroli wynika, że powodem braku rodzin wspierających jest brak zainteresowania pełnieniem tej funkcji przez rodziny. Ośrodek w najbliższym czasie zamierza podjąć korki w kierunku szerszego propagowania do pełnienia tej funkcji poprzez rozpowszechnianie informacji na ogólnie dostępnych nośnikach informacji. Ponadto asystent rodziny i pracownik socjalny w środowisku lokalnym udzielać będą informacji na temat jak zostać rodziną wspierającą, przedstawią zasady jej pełnienia oraz współpracy rodziny wspierającej określonej w ustawie.

Stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku rodzin wspierających.

Akta kontroli:107-108

3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

1) rodziny, z którymi asystent podjął pracę na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej

W toku kontroli zbadano działania na rzecz reintegracji rodzin. Jak ustalono w trakcie kontroli oraz z protokołu ustnych wyjaśnień pani Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Soli z dnia 21 sierpnia 2018 r., wynika że, w okresie objętym kontrolą tj; (od 1 stycznia 2017 do dnia kontroli) na terenie gminy Nowa Sól w pieczy zastępczej przebywało 5 dzieci, tj.: 2 dzieci przebywa obecnie w spokrewnionej rodzinie zastępczej oraz 3 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Sławie (2 dzieci) i Kożuchowie (1 dziecko).

Z informacji pisemnej z dnia 19.09.2018 r. wynika, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Soli współfinansuje pobyt dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej 7 dzieci, w tym:

- 5 dzieci w spokrewnionych rodzinach zastępczych (w stosunku do 3 dzieci rodzice są pozbawieni władzy rodzicielskiej, 1 dziecka rodzice mają ograniczoną władzę rodzicielską),
- 2 dzieci w placówce opiekuńczo- wychowawczej (w stosunku do 2 dzieci rodzice są pozbawieni władzy rodzicielskiej).

Dokonując porównania liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej do liczby dzieci, których pobyt współfinansuje Gmina Nowa Sól ustalono, że informacje są rozbieżne, co uniemożliwia dokonanie analizy. Według kontrolujących, praca z rodziną na rzecz reintegracji rodziny winna być prowadzona z każdym rodzicem, który posiada ograniczoną władzę rodzicielską wobec swoich dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Dokumentacja powinna zawierać informacje dotyczące odmowy współpracy z asystentem rodziny lub poświadczenie o pozbawieniu ich władzy rodzicielskiej. Z informacji pisemnej uzyskanej w toku przeprowadzania kontroli wynika, że w stosunku do 1 dziecka rodzice posiadają ograniczoną władzę rodzicielską, a w stosunku do 5 dzieci są pozbawieni władzy rodzicielskiej (w tym 2 dzieci objętych kontrolą).

Z akt kontrolnych dotyczących rodziny * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* wynika że, asystent rodziny oraz pracownik socjalny podejmował działania w kierunku podjęcia współpracy z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dzieci pod ich opiekę, jednakże bezskutecznie. Dzieci nadal przebywają w placówce opiekuńczo- wychowawczej (* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*). Rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej. W dokumentacji jednakże brak jest dokumentu stwierdzającego ten fakt. Analizowana dokumentacja dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej (* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*) posiada niepełne informacje na temat jego sytuacji prawnej oraz braku informacji, świadczących o zaangażowaniu pracowników w interdyscyplinarne działania, służące reintegracji rodzin przezywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, co stanowi nieprawidłowość.

Ponadto z protokołu ustnych wyjaśnień wynika, że w okresie objętym kontrolą żadne z dzieci nie powróciło do rodziców biologicznych.

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku zaangażowania asystenta rodziny w pracę na rzecz reintegracji rodziny.

Akta kontroli:109-111;180;183-194

4) uczestnictwo w sporządzaniu planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej i sporządzaniu opinii, o której mowa w art. 77 i art. 100 ustawy

W stosunku do dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej obowiązek sporządzenia planu pomocy dziecku spoczywa na koordynatorze rodzinnej pieczy zastępczej, który

we współpracy z rodziną zastępczą (...), asystentem rodziny (w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną), ustala cele i działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny.

Dokonując analizy otrzymanej dokumentacji rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej nie odnaleziono informacji dotyczących udziału w sporządzaniu planów pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej ani samych planów pomocy dziecku.

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku dokumentacji potwierdzającej udział w sporządzaniu planu pomocy dziecku umieszczonego w pieczy zastępczej.

Akta kontroli:183-320

5) Opiniowanie ws. dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Zgodnie z zapisami w art. 47 ust.6 i 7 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zarówno informacja przekazywana do Sądu o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, jak i wniosek o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej, powinna zawierać opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną. W dokumentacji badanych rodzin znajduje się opinia znak:

** wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330).* Jednakże sporządzona została w związku z prowadzonym postępowaniem administracyjnym w sprawie opłat za pobyt dzieci w placówce opiekuńczo- wychowawczej, co stanowi nieprawidłowość. W analizowanej dokumentacji nie odnaleziono pism świadczących o opiniowaniu rodzin dzieci przebywających w pieczy zastępczej, co stanowi nieprawidłowość.

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku dokumentacji świadczącej o opiniowaniu rodzin dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

Akta kontroli:183-320

6) Uczestnictwo w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej

W celu zbadania czy asystent rodziny, zgodnie z art. 15 pkt 18 cytowanej ustawy, w ramach współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej uczestniczył w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji rodziny dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, dokonano analizy dokumentacji 3 dzieci przebywających w pieczy zastępczej. W stosunku do jednego dziecka posiedzenia zespołu, o którym mowa w art. 129 – 131 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowej Soli. W otrzymanej dokumentacji nie odnaleziono informacji poświadczającej uczestnictwo w posiedzeniach zespołu przedstawiciela Ośrodka. Odnośnie pozostałej dwójki dzieci organizatorem posiedzeń zespołów do spraw oceny dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej jest placówka opiekuńczo- wychowawcza w Sławie. Jak wynika z informacji zawartych w protokole ustnych wyjaśnień kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Soli,

pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Soli pozostają w stałym kontakcie z placówką. Dom dziecka w Sławie informuje pisemnie o terminach posiedzenia zespołów oraz na bieżąco przesyła zaproszenia (w dokumentacji z dnia 14.11.2017 r.). Pracownicy Ośrodka nie zawsze uczestniczą w spotkaniach, jednak zawsze pozostają w kontakcie telefonicznym z placówką. Placówka przesyła do Ośrodka ocenę sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, która zawiera poświadczenie o obecności uczestnictwa w posiedzeniu zespołu pracownika socjalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Soli (z dnia 05.01.2018 r. i 07.06.2018 r.).

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku kompletnej dokumentacji poświadczającej uczestnictwo w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

Akta kontroli: 183-194;277-320

4. Koordynowane wsparcie dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Na mocy ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016, poz. 1860 ze zm.) uprawnione rodziny mogą korzystać z poradnictwa w zakresie:

- 1) przezwycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka;
- 2) wsparcia psychologicznego;
- 3) pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych;
- 4) dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Poradnictwo zgodnie z cytowaną ustawą koordynowane jest przez asystenta i podejmowane jest na wniosek uprawnionych osób.

Jak wynika z wyjaśnień kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Soli, złożonych w dniu przeprowadzania kontroli, w okresie objętym kontrolą nie było zgłoszeń dot. udzielenia wsparcia przewidzianego w ustawie „Za życiem”.

Z analizy otrzymanej dokumentacji wynika, że asystent rodziny podejmował działania z zakresu ustawy „Za życiem”. Wynika to z analizowanej dokumentacji rodziny * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330).*

Asystent rodziny w załączonych notatkach służbowych przedstawił działania monitorujące stan zdrowia kobiety w ciąży. Kobieta nie zgłaszała nieprawidłowości związanych z przebiegiem ciąży. Dziecko urodziło się w planowanym terminie i zdrowe.

Dokumentacja nie posiada informacji na temat udzielania informacji rodzinom/kobietom w ciąży z terenu Gminy Nowa Sól o możliwościach skorzystania ze wsparcia w formie poradnictwa obejmującego: przezwycięzanie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka; wsparcie psychologiczne; pomoc prawną, a w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych; dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej koordynowanego przez asystenta rodziny.

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku zapewnienia dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiet w ciąży zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie:

- terminowości opracowywania 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny;
- podnoszenia kompetencji przez asystenta poprzez uczestnictwo w szkoleniach;
- liczby rodzin, z którymi jednocześnie pracuje asystent;
- liczby rodzin, którym zapewniono wsparcie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- liczby rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem, którym zapewniono wsparcie asystenta rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej;
- zapewnienia rodzinom dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

W badanym zakresie stwierdzono uchybienia polegające na:

- niezachowaniu wymaganego terminu sporządzania okresowej oceny sytuacji rodziny;
- stosowaniu w nazwach dokumentów różnej nomenklatury niezgodnej z ustawą;
- braku precyzyjności w formułowaniu celów w pracy z rodziną.

W badanym zakresie stwierdzono istotne uchybienia pod względem:

- niewłaściwego okresu obowiązywania Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- kompleksowości przyjętych i zastosowanych rozwiązań na rzecz wspierania rodzin, polegających na nieuwzględnieniu w Gminnym Programie na lata 2013-2018 wszystkich zadań stanowiących zadania własne gminy, tj.: tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, organizowania szkoleń dla rodzin wspierających, finansowania podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny; zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa; organizowania szkoleń i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających; finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające, współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- braku wymaganych kwalifikacji przez asystenta rodziny zatrudnionego na zastępstwo zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 1) lit. b) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej;
- braku planu pracy, zachowania terminowości sporządzania planów pracy z rodziną oraz dokonywania ich modyfikacji;
- braku zaangażowania w pracę na rzecz reintegracji rodziny;

- braku rodzin wspierających;
- braku dokumentacji potwierdzającej udział w sporządzaniu planu pomocy dziecku przebywającego w pieczy zastępczej;
- braku sporządzania opinii rodzin dzieci przebywających w pieczy zastępczej;
- braku kompletnie dokumentacji dotyczącej poświadczenia o uczestnictwie w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej
- braku zapewnienia dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiet w ciąży.

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia i istotne uchybienia, na podstawie art.197d cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli **zalecam:**

1. Opracowanie kolejnego Gminnego Programu Wspierania Rodziny wskazując okres obowiązywania zgodnie z art. 179 pkt 1) cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Opracowanie kolejnego Gminnego Programu Wspierania Rodziny, z uwzględnieniem wszystkich zadań stanowiących zadania własne gminy tj.: tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, organizowanie szkoleń dla rodzin wspierających, finansowania podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny; zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa; organizowania szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających; prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnianie w nich miejsc dla dzieci; finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające, współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, zgodnie z art. 176 cytowanej ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej.
3. Niezwłoczne uzupełnienie kwalifikacji asystenta rodziny zgodnie z wytycznymi określonymi w art. 12 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
4. Precyzyjne konstruowanie planów pracy z rodziną i określanie terminów realizacji działań wskazanych do podjęcia w rodzinie, mających na celu przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, oraz dokonywanie jego modyfikacji, zgodnie z art. 15 ust.3 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

5. Podejmowanie skutecznych działań sprzyjających powstawaniu i funkcjonowaniu rodzin wspierających, zgodnie z art. 176 pkt 3 cytowane ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
6. Dokumentowanie uczestnictwa pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w sporządzaniu planu pomocy dziecku przebywającego w pieczy zastępczej zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
7. Sporządzanie opinii dotyczących rodzin biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej o możliwości reintegracji rodziny bądź jej braku w celu uregulowania sytuacji prawnej dziecka, zgodnie z art. 47 ust. 6 i 7 cytowane ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
8. Dokumentowanie uczestnictwa pracowników Ośrodka w posiedzeniach zespołów do spraw oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej zgodnie z art. 130 ust. 1 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
9. Terminowe sporządzanie okresowej oceny sytuacji rodzin, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
10. Stosowanie nazewnictwa dokumentacji dotyczącej „Okresowej oceny sytuacji rodziny”, zgodnie z art. 15 ust.1 pkt 1 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
11. Podejmowanie działań na rzecz reintegracji rodziny we współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 18 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
12. Podejmowanie skutecznych działań mających na celu zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiet w ciąży, zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin “Za życiem”.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Kierownikowi jednostki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

**INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej**

Anna Florczak

**INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej**

Sylwia Czujko- Bury

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej